

Slutseminarie för *Österbottens museiportal* 13.9.2012

Magdalena Lindroos

Välkomstord

Välkomna det avslutande seminariet för projekten *Österbottens museiportal* och *Museer i samarbete*. Jag tänkte säga några ord om varför vi är här idag.

Det blir allt vanligare att man både syns, hörs och söker information på nätet. Aktuella frågor som då uppstår är bland annat: Hur ska vi synas på nätet? Skulle en egen hemsida vara ändamålsenligt? Hur kan vårt museum eller våra evenemang locka besökare? Och för att vända på steken och se det ur besökarens synvinkel kan man fråga sig: Vad finns det för speciellt intressant i de egna hemknutarna eller på orten för mitt resesmål? Dessa frågor kan delvis besvaras via den nya museiportalen *Museer i Österbotten* som lanserades i början av sommaren 2012.

Landskapet Österbotten är, med ett hundratal museer, ett av de museitätaste landskapen i Finland. Av de österbottniska museerna är ett tiotal professionella museer, d v s sådana som har en eller flera anställda för att sköta verksamheten. Övriga museer sköts på ideell basis. Lokalmuseerna spelar en viktig roll för den lokala identiteten och fungerar som bevarare av bygdens historia.

Webbportalen har blivit ett allt vanligare sätt för museer i en region att gemensamt marknadsföra sig. *Österbottens museiportal* är en ny gemensam portal för regionens museer och utgör en samlingspunkt på nätet för både information och marknadsföring. Här kan man läsa om både permanenta och tillfälliga utställningar, olika evenemang, här finns även praktisk information som vägbeskrivningar till museet och så kan man titta på fotografier av museernas samlingar eller vackra kulturmiljöer.

Portalen har sammanställts för att hjälpa såväl stora som små museer med synligheten på nätet, marknadsföring och möjligheten att locka nya besökare. Men även museibesökaren ska ha stor nytta av portalen. Här ska man lätt och behändigt hitta den information man söker.

Jag hoppas idag på en givande diskussion om hur museerna och portalen kan och ska utvecklas. Jag hoppas även på en seminariedag full med många åsikter och idéer och att ni får en hel del med er hem i bagaget.

Presentation av *Österbottens museiportal*

Sammanfattning

Museer i Österbotten är en gemensam museiportal för alla museer i Österbotten. Även kommunerna Bötom och Östermark i Södra Österbotten är med i portalen. Här hittar man information om museernas samlingar och basuppgifter samt vilka utställningar museerna har på gång och var olika evenemang arrangeras. Kort sagt, här finns guldkornen i de österbottniska museerna.

Hur började och genomfördes

Vi kan börja med att ställa oss frågan varför har detta projekt genomförts? Varför behövs en museiportal? Eller behövs den?

Landskapet Österbotten är, med ett hundratal museer, ett av de museitätaste landskapen i Finland. Av de österbottniska museerna är ett tiotal professionella museer, d v s sådana som har en eller flera anställda för att sköta verksamheten. Övriga museer sköts på ideell basis. Lokalmuseerna spelar en viktig roll för den lokala identiteten och fungerar som bevarare av bygdens historia.

De senaste åren har stor utveckling skett på museifronten. Ny teknik och ny praxis vad gäller t ex utställningsverksamhet, museipedagogik och marknadsföring har förändrat den traditionella synen på museet. Ett museum är inte bara ett hus fullt med gamla saker. Förmedlingen har i allt större grad flyttat ut från museibyggnaden och till de platser där människor rör sig. Denna utveckling gäller också den virtuella världen och allt fler museer utvecklar sina hemsidor, gör virtuella utställningar och interagerar med besökarna via sociala medier. Givetvis bör ännu upplevelserna av föremålen och miljöerna stå i fokus. Att besöka ett museum virtuellt är inte likvärdigt som att vara på plats och ställa och uppleva, känna, dofta och se helheten. Men museet på nätet är en inkörsport till ett riktigt besök. Museet på nätet kan väcka intresse och framförallt underlätta planeringen av ett besök och sänka tröskeln för att komma sig iväg.

De små museerna löper stor risk att hamna utanför denna utveckling som har skett. Ofta har små museer varken de ekonomiska eller personella resurser som krävs för att följa med i utvecklingen. Många mindre museer i Österbotten saknar fortfarande hemsidor och har små möjligheter att marknadsföra sig för en större publik.

Under åren 2010-2012 pågår i Österbotten projektet *Museer i samarbete*, vars mål är att kartlägga museifältet i Österbotten och utveckla samarbetet mellan lokalmuseerna. Under kartläggningen av museifältet har det framkommit att de flesta lokalmuseer anser sig ha behov av stöd och samarbete kring marknadsföringen.

Webbportalen har blivit ett allt vanligare sätt för museer i en region att gemensamt marknadsföra sig. Redan 1999 öppnades den första portalen för museerna i Österbotten. Portalen, som finns på <http://museum.svof.fi> presenterar ett urval av museerna i svenska Österbotten. Portalen har nu över tio år på nacken och motsvarar inte längre de krav som ställs på en informativ, interaktiv och förnyelsebar museiportal. Exempel på nya museiportaler som öppnats under 2010 är Västra Nylands museiportal, www.vastranylandsmuseer.fi samt www.museokompassi.fi, portalen för museerna i Birkaland. Nyligen har

Egentliga Tavastlands museoportalen öppnats och förra månaden har Nylands museiguide öppnats. (www.museo-opas.fi/sv)

Genom portalen ökas museernas synlighet och marknadsföringen underlättas. Även samarbetet museer emellan kan befrämjas. Portalen strävar efter att ta i bruk ny teknik, nytänkande inom museipedagogisk förmedling och sociala medier för att nå en större målgrupp och för att skapa en interaktiv plattform där museerna och besökarna kan mötas. Portalen fungerar även som en plattform där allmänheten kan söka information om museerna i Österbotten. I praktiken betyder det att tillgängligheten till vårt kulturarv ökar och genom ökad synlighet förhöjs intresset för lokalmuseerna.

Vem är med?

Projektet är ett samarbete mellan Österbottens museum, KulturÖsterbotten, Österbottens förbund och Österbottens turism och alla museer i de kommuner/städer som hör till Österbottens landskapsmuseums verksamhetsområde. Här finns hembygds-, konst-, fiske-, motormuseer, prästgårdar, historiska trädgårdar, soldattrop, slagfält, herrgårdar, korsun, söndagsskolemuseum och fornminnesstigar och så många andra intressanta samlingar som består av vår gemensamma kulturhistoria.

Medverkan i portalen är gratis för museerna. Genom att vara med i portalen förbinder sig museerna dock till att hålla museet öppet för besökare, åtminstone på beställning, samt att kunna erbjuda guidning för grupper. Dessutom förutsätts en viss aktivitet från museernas sida, såsom att informera administratören om förändringar i kontaktuppgifter, öppethållningstider och liknande.

Finanseringen av projektet har skett främst genom Aktion Österbotten/Österbottens LEADER-program. Understöd har även erhållits från Otto A. Malms donationfond. Den praktiska delen sköts av Österbottens museum och portalen kommer även att upprätthållas av museet efter projektets slut.

För att få en så proffsig slutprodukt som möjligt har köptjänster tagits in, såsom en fotograf, Jessica Lindgren som tagit bilderna till portalen. Kvalitativa fotografier av museerna är av största betydelse för att slutprodukten ska bli enhetlig, tilltalande och professionell. Webbmakarna Creamarketing har programmerat och skött den tekniska delen av portalen. En handritad karta har gjorts av 3D-studio Blomberg och Paula Bertell har översatt texterna till finska.

Insamling av material och sammanställandet

I början av sommaren 2011 inleddes den första fasen av projektet, insamlingen av material. Många kilometer avlades på de österbottniska vägarna under sommarmånaderna av såväl projektledaren som projektets fotograf. Vi letade efter guldkornen i de olika museerna. Vad gör just ert museum unikt? Finns det några speciella föremål som fungerar som intressefångare? Många "pärlor" och fascinerande historier uppdagades. Arbetet bakom kulisserna fortsatte under hösten och vintern med webb-, text- och bildproduktion. Marknadsföring via annonser, artiklar och internet föregick lanseringen av portalen 15 juni 2012.

Intresset för portalen har varit stort och cirka 90 museer deltar i portalen. Det stora intresset är förstas välkommet och visar också att portalen har en viktig funktion att fylla, men det har även inneburit en

utmaning. Det har helt enkelt blivit knappt om tid och därför finns det ännu vissa luckor i informationen på portalen och något museum som ännu saknas. Samarbete mellan projektledaren och museerna är viktigt och museipresentationerna kommer att gå igenom med de museiansvariga under hösten. Även portalens innehåll och funktioner kommer att finjusteras och kompletteras under höstens gång.

Presentation av portalen, funktioner

Kartan är en av portalens mest väsentliga funktioner. Här ser man hur museerna är disponerade i Österbotten och hur många museer och vilken slags museer det finns i de olika kommunerna. När man klickar på kommundel förstoras den. För man datormusen öve de utmarkerade bollarna så visas det vilket museum det är frågan om.

Kommunlista: Museerna är indelade enligt kommun. Deltagande kommuner i projektet är alltså kommunerna i landskapet Österbotten - Kronoby, Larsmo, Jakobstad, Pedersöre, Nykarleby, Vörå, Korsholm, Vasa, Laihela, Lillkyro, Storkyro, Malax, Korsnäs, Närpes, Kaskö och Kristinestad samt i Södra Österbotten Östermark och Bötom.

Kategorier: Om en speciell typ av museum intresserar kan du klicka på de olika museikategorierna. Museerna är indelade i 11 olika kategorier som beskriver museets samlingar och verksamhet. Ett museum kan tillhöra en eller flera olika kategorier beroende på museets inriktning. Varje museum bär givetvis även på en bit av lokalhistorien oavsett vilken kategori de tillhör.

Konst och konstnärer: konstsamlingar av olika slag, konstnärer, konstnärshem, konstutställningar.

Lantliv och hantverk: landsbygdens boning- och uthus, jordbruksföremål och –redskap, jordbruksarbete, allmoge, torpare och bönder. Hembygdsmuseer tillhör ofta denna kategori.

Religion och samhälle: prästgårdar, samlingar av kyrkliga föremål och –textilier, borgerliga hem, borgare, handelsmän, stadsliv, föreningar, folkrörelser, politik.

Historiska personer och platser: författare, poeter, konstnärer, politiker, industriråd, slagfält, platser anknytna till en historisk händelse.

Natur och trädgård: naturvetenskapliga samlingar, både orörda och av människan formade landskap, örtträdgård, herrgårdspark, prästgårdsträdgård, växter, djur, stenar och mineraler.

Krig och krigstid: slagfält, krig i Finland, soldattorp, krigstida föremål och fenomen, vapen, kanoner, korsun, efterkrigstiden.

Teknik och industri: motorer, maskiner, uppfinningar, industri, fabriker, arbetarbostäder, bruk, järnväg, företag, bilar, traktorer, lantbruksmaskiner.

Skärgård, fiske och sjöfart: fiskestugor, båtar, nät, segel, rederi, skeppsbygge, Finlands marina kultur, säljakt.

Till barn och barnasinnade: tidsresor, utställningar där man får se, känna och leka, specialprogram för barn, leksakssamlingar. Museum som lämpar sig för barnfamiljer.

Specialmuseum: spätelskehospital, landhöjning, arktisk utställning, cikoria, skolmuseum, fotografi, personmuseum, bleckslagare, meteorit, sparsamhet (nuukuuren museo), postverksamhet, cykelmuseum.

Forntid: forngravar, fornminnen, gravrös, föremål och redskap från sten- och järnålder, vandringsleder till fornminnesplatser, rekonstruerad forntida klädsel.

Man kan även söka på sidan med hjälp av en A-Ö lista på alla museer eller med hjälp av sökord.

Hur uppdatera m.m. Inför sommarsäsongen varje år kontrolleras museernas uppgifter. Museiansvariga uppmanas även till att utan dröjsmål meddela portalens administratör om förändringar i uppgifterna. Portalen administreras och upprätthålls av Österbottens museum.

Det finns även en flik reserverad för nyttiga länkar.

INTERAKTIVITET: En viktig del av portalen är dess interaktivitet och dynamiska funktioner. Besökaren har möjlighet att gilla portalens egen Facebooksida och man kan beställa på RSS-flöde för att hålla sig à jour med uppdateringar på sidorna. Det är även möjligt att dela med sig av innehållet på portalen på olika sociala medier.

Bilderna på första sidan byts och man även lägga dit bilder enligt årstid. Även headern är utbytbar.

Portalen är kopplad till Österbottens Evenemangskalender. Aktuella kulturevenemang.

Museitexter: *kategorier, bilder, inforutan, adress länkad till karta, tjänster såsom café, tillgänglighet för rörelsehindrad.*

Varje museum presenteras med en text som berättar om museet. Texten består av en ingress och en brödtext. Till höger om texten finns en inforutan där adress, öppettider, entréavgift m.m. räknas upp. Trycker man på adressen öppnas ett nytt fönster i Google maps. Strax under museets namn finns kategorierna upplistade och bilder. Bilderna kan man trycka på så att man får se en större bild av fotot. På sidan om texten finns en liten inforuta som heter "visste du att" där intressant fakta eller kuriosa om museet, museets samlingar eller om temat presenteras. Vissa "Visste du att"-texter är lite längre än andra och då kan man trycka på "Läs mer" knappen.

Portalen är inte en återvändsgränd utan länkar till museernas egna hemsidor finns utlagda om museet har en hemsida.

Finns det några frågor angående användningen av portalen i det här skede?

Utvärdering av resultat och verkningar

I det här skedet finns det skäl att kolla i backspeglarna och se hur bra projektet har lyckats. Projektet har enligt målsättningarna resulterat i en gemensam webbportal för museerna i Österbotten. Portalen uppdateras och förnyas regelbundet eftersom portalen kommer efter projektets slut att upprätthållas av Österbottens museum. Genom ökad synlighet förhöjs intresset för lokalmuseerna och tillgängligheten till vårt kulturarv ökar

Förhoppningen är att nya besöksgrupper, såväl lokalbefolkningen som mer långväga gäster och turister, lockas till museerna med ökade besöksiffror och ökade inkomster för museerna som följd. Men det är i detta skede ännu omöjligt att avgöra om portalen har haft en sådan effekt.

Museiportalen kommer att nyttjas i många år framåt av allmänheten som en plattform för information om museerna i Österbotten, men även turismindustrin kan dra nytta av portalen. Utöver långväga gäster och turister ska även lokalbefolkningen lockas till museerna. Eller varför kunde inte skolor utnyttja olika museirutter för att utforska ett visst tema eller museifolk söka inspiration och information som befrämjar samarbete museer emellan.

Projektets målsättning är att portalen aktivt ska användas av potentiella museibesökare och personer som arbetar med museer. Användningen ska vara interaktiv och ske såväl via kommentarer på portalen, prenumeration på RSS-feed som sociala medier. Det är en utmaning att få besökarna att engagera sig aktivt i portalen. För att aktivera besökarna förutsätts en aktiv marknadsföring och administration av portalen.

En eventuell risk är att portalen inte uppdateras och information som kontaktuppgifter föråldras efter att projekttiden tagit slut. För att motverka detta är det viktigt museiföreningarna är aktiva och meddelar om förändringar samt att Österbottens museum får tillräckliga resurser för upprätthållande och uppdatering av sidorna efter projekttidens slut.

Projektet har i stort sett genomförts enligt de planer och målsättningar som satts upp i början av projektet. En del delar av projektet har lämnats bort pga. kostnadsorsaker och andra på grund av tidsbrist. Ett sätt att åtgärda detta är att genomföra de bortlämnade delarna som skilda projekt eller som vidareutvecklande projekt samt att planera långsiktigt.

Statistik över museiportalen

Portalen öppnades 15.6 och har nu varit öppen för allmänheten i tre månader. Sidan är kopplad till Google Analytics som samlar data över besöksmängden och hur besökarna beterar sig på sidan. Datan är inte exakt, det finns en viss felmarginal, men det ger i alla fall en fingervisning. Totalt har portalen haft 1 832 unika besökare under dessa tre månader.

50% av besökarna anges använda finska och 32% svenska. Övriga språk som deras browsers använder är tyska och engelska. Browserns språkinställningar kan dock vara lite missvisande. Istället kan vi se att 89% av besökarna har varit från Finland, 7% från Sverige. Även någon procentenhet är från bl.a. Tyskland, Åland, Ryssland, Frankrike och USA. I snitt har man stannat 2 minuter och 53 sekunder på sidan och läst på 4 olika sidor. Främst har man gått in på Museer A-Ö och sedan olika specifika museer. Även aktuellt och informationsidan har besökarna klickat på.

Man har främst hittat till sidan via sökmaskiner (62%). Mängden besök via hänvisningar (länkar) och dirket trafik är lika stora ca. 19% vardera. Sökorden har till största delen inte kunnat anges, men sökord som representerar nån procent eller under är olika museers namn och helt enkelt sökord som museiportal, museot pohjanmaa ect. Hänvisningarna/länkarna har kommit främst genom Facebook, men även en del via Österbottens museums hemsida, Brages hemsida, Museiverket, Kotiseutuliitto och Österbottens evenemangkalender.

Första veckan och juni, juli, augusti

Under den första veckan hade portalen 263 besök med 102 besök på den första dagen. Sedan sjönk antalet besök per dag under veckan. Största delen (47%) av besökarna som hittade dit under den första veckan kom direkt utan hänvisningar, dvs. genom att knappa in adressen och 17% via Facebook och 15% via sökmaskinen Google.

Under juli månad besöktes portalen 483 gånger och de flesta besökarna (68%) hittade sidan via en sökmaskin, 17% via hänvisningar och 14% direkttrafik. Från Finland 88% och ca. 7% från Sverige. De flesta besök via länkar är via Facebook 25%, Brages friluftsmuseum 22% och Österbottens museum hemsida 19%. Sökorden är till största delen okända, men man har sökt på t.ex. Kuntsin taidemuseo, Kimon ruukki, kimon taontapäivät, Carlsron museo, Kovjoki tåg, torgare prästgård, Aspegrenin puutarha.

Under augusti månad besöktes portalen 673 gånger. Igen hittade de flest hit via sökmaskiner 70%, och resten via hänvisningar 15% (Facebook 34%, österbottens museums sida 28%, google 11%, Vasabrage 10%) och direkttrafik 14%. 87% från Finland och 10% från Sverige. Sökord igen största delen okända, men även museers namn och evenemang.

Summa summarium

De flesta hittar till portalen via sökmaskiner. I början bestod sökorden av museiportal, museot pohjanmaa ect. och senare främst av enskilda museers namn. Men även enstaka sökord såsom "karta över Vörå", hyljevene, bergön saaristomarkkinat, kaskö.

Hänvisningar till portalen som lett till besök har skett främst via Facebook, Österbottens museums hemsida och museers egna hemsidor.

Framtida utveckling

Vi ska diskutera portalens framtida utveckling tillsammans om en stund, men jag tänkte först presentera några förslag till framtidsstrategier.

Portalen ska uppdateras och förnyas regelbundet. Som fortsatt åtgärd föreslås att en påminnelse skickas ut till samtliga involverade museer där museets kontaktuppgifter och öppettider kontrolleras. Påminnelsen skulle gå ut till museerna på våren, innan turistsäsongen kör igång.

Marknadsföringen och aktiviteten via sociala medier bör upprätthållas av såväl informatören som av projektets samarbetspartners. I praktiken: 1) flyer färdigställs och delas ut till museerna. Flyern finns tillgänglig vid alla museer som är representerade i portalen. 2) informerar om museerna och deras evenemang via FB-sidan 3) Aktuellt-sidan på portalen uppdateras vid behov 4) pratar och informerar om portalen vid olika tillställningar.

För att förbättra tillgängligheten, engelsk översättning. Pengarna räckte inte till för en översättning till engelska. Fler språk?

Museirutter: samråd eller under ledning av en arbetsgrupp med representanter från de olika museerna i regionen. Museirutterna skulle erbjuda en rundtur med ett tema till ett antal museer.

UpCode, var en del av den ursprungliga projektplanen, men föll bort pga brist på resurser. Upcode kunde genomföras som ett skilt projekt eventuellt. Upcode är ett system som baserar sig på användningen av mobiltelefoner. Kod vid varje museum som kan läsas/scannas med mobiltelefon, information dyker upp på skärmen via internetuppkoppling, besökare slussas via mobilen till museiportalen och får mer information om museet. I princip kan man lägga dit vilken information som helst och eventuellt även göra en kod för enskilda, speciellt intressanta föremål.

För att utveckla användningen av mobiltelefonen vidare så kunde en applikation utvecklas som gör så att det piper till i mobilen när man närmare sig ett museum som är med i portalen. Mobilen skulle meddela vilket museum det är frågan om och man skulle ha möjlighet att klicka fram mer information genom att gå in på museiportalen via mobilen. Applikationen skulle givetvis kunna gå att sätta på eller stänga av när man vill.

Mikaela Jussila på Österbottens förbund håller för tillfället på och utvecklar en mobilapplikation med turistinfo om Österbotten. Tanken är att appen ska ge info om museer, evenemang (RSS-flöde, måste laddas från nätet då man går in), hotell och andra övernattningsmöjligheter samt Kvarkens världsarv. I applikationen skulle också ingå en uppräkningslista av museerna som finns i portalen med uppgifterna namn, adress, telefonnummer och typ av samling samt hänvisning till er portal.

Fler museer med i portalen: i nuläget har främst olika föreningars museer och de professionella museerna tagit med i portalen. En del privata museer saknas från portalen och kunde införas i ett senare skede. Likaså kommer nya museer att uppstå – och eventuellt gamla museer att stängas.

Även en uppdatering av ikonerna på kartan kan utföras som ett skilt projekt. De nuvarande runda ikonerna kunde bytas ut till olika symboler, t.ex. en tavla för konstmuseer eller en båt för sjöfartsmuseer ect.

Diskussionsforum, tilläggstjänster för museerna "bakom kulisserna", nätutställning.

DISKUSSION, ca. 30 min.

Portalen ska inte vara bara min eller Österbottens museum, utan ER portal. Jag tänkte vi skulle ta och brainstorma lite kring olika frågor som berör portalen och museernas utveckling överlag. Alla ideer är välkomna, kreativiteten har inga gränser och ingen ideer eller fråga för dum för att yttras.

Indelas i mindre grupper ca. 8-10 pers/grupp får ta ställning till följande frågor:

1. Föreställ dig att du/museet har oändligt med resurser, tid, personal, pengar, kunnande ect. Inga begränsningar! Hur skulle museiportalen se ut då? Hur skulle ert museum synas på nätet? Hur skulle ert museum nå besökare?
 2. Vilka möjligheter till utveckling har portalen?
 3. Vilka risker finns? Hur kan vi arbeta med riskerna?
-
1. Kuvittele, että sinulla/museolla on rajattomasti resursseja, aikaa, henkilökuntaa, rahaa, tietoa ect. Ei rajoituksia! Miltä näyttäisi museoportaali? Miten museonne näkyisi netissä? Miten museonne saavuttaisi yleisöä?
 2. Portaalin kehittämismahdollisuuksia?
 3. Mitä ovat riskit? Miten voidaan niitä hallita?